

Latweefchu Uwises.

Ur augstas Gewefchanas = Rummissiones siiau un nowehleschanu.

Nr. 46. Zettortdeenâ 12tâ Nowembera 1831.

Velgawa 11tâ Nowembera.

Lihds 3fchu Nowembera pee Rihgas ohsta 1634 kuggi bij abraufufchi un 1545 isgahjufchi.

No leelas Eferes.

Tanni 20tâ Septempera deenâ preefsch pufdeenas fahke Sprigullôs weena fainneeka rija degt, no kurras tas ugguns ahtri us ohtra fainneeka ehfahm, kas klahit un appaksch wehja bija, kritte un — weenâ minnutê tē stahweja tam pirnam rija, tam ohtram flehts, isstaba un kalpastalli eefsch leesnahm, kas zaur to labbibas salmu un feena krahjumu un to leelu wehju kas tai deenâ puhte, to glahbschanas darbu gruhtu un ne eespehjamu darrija.

Tâ palikke pelnôs ne ween 4 labbas ehkas, bet arri labs mantas un labbibas padohms, wiffuwairak tam ohtram fainneekam Dahwidam un wiina gahjeem, kas, kâ falkohit, no weenas nelaimigas ugguns dsirksteles zehlahs, fo neapkohpschana pee labbibas fehrschanas, jeb leela drohschiba ar rijas krahfns kurrinaschanu ta pirna fainneeka Pehtera, padarrija.

Muhfu lautini flitti eeraddufchi irraid, pirts jeb rijas krahfni eekuhufchi, eet nohst un pamett ugguni weenu, kas wehl leelunnâ kurras! jif drihs leesma fo ferr, kad labbibâ paklahitu fehrtâ jeb malka un skaidas tuwumâ, kas pehz paschu un fainniu aishneim un nelaimigu darriht warr.

To apdohmajeeet wiffi kas ar ugguni dsihwojeet. Wiffuwairak juhs fainneeki, fainneezees, rihfurri un metteji! Turreet skaidribu ap to weetu fur ugguns irraid, lai buhtu krahfns, zeplihts, jeb uggunskurs; paleezeet klahit kamehr ugguns stipri deggahs: jif drihs gaddahs, ka no malkas kahda ohgle atsprahgst, fo klahit buhdams warr apspeest. Melaujeet ar skallu kahdeem skufkeem fur staigahit; aishleedseet to mahjâs faweem

faines behrneem un muischâ buhdami, katram kuhlejam, jeb darbeneekam, tad tik dauds nelaimes zaur ugguni ne notifs. N. B.

Kursemmes stahstu = gramata.

(Stattees Nr. 45.)

Kas wezzam Wirstenbergam tam dsihwojoht jaw par animatu beedru un paligu bij dohts, gan brangs un teizams wihrs ar wahrdu Gottarts Kettler, tas walbija nu un bij pats beidsamais brunnineeku Meisteris. Samannigs un gudrs fungs, ir labs farrotais buhdams, tas turrejahs ar sawu masu spehku kâ warredams prettin; luhdse arri paligu no Wahzsemmes, wiffadi mekledams glahbt. Bet to newarredams dabbuht, un ar ween wehl gruhtakas deenas un jo leelu nelaimi paredsedams us preefschu, jaw fahze berreht ar Pohlu Rehninu Sigismundus Augustus, Wilnâ tanni 31mâ Augusta deenâ 1559, lai brunnineeku semmes un walsti nemmoht appaksch sawas fargaschanas, un nodewe tam jaw zittas semmes stuhrus un pillis; kâ schê Kursemme: Baufku un Schlpilli, par maksu par sawu paligu prett Kreeveem. Bet tikpat wehl ne fo ne palihdseja. Leels brunnineeku pulks kluwa 2trâ Augusta deenâ 1560 tanni kaufchanâ pee Ergmes pagallam isnihzinahts. Tur palikke dauds brangi warreni fungi arri no Kursemmes, kâ tee leeli pawehletaji no Kuldigas, no Baufkas, no Randawas, un dauds muischneeki tappa zeeumâ aishdshiti us Moskawu, fur laudim par isfkattischanu zaur eelahm ar dselsu rihfstehm kappati, un tad no bendehm nomaitati tappufchi. Klau, fo zilweks isdohma un darra, kas sawahm dusnahm wiffai padohdahs! — Slawehts Deews! ka tahdôs breefnigôs laifôs wairs nedshwojam.

Mzin redsoht panihke nu brunnineeku spehks
 un walsis schinnis semmes jo deenas jo wairak.
 To redsedams pahrdeue 1560 Kursemmes bis-
 kaps (Winchhausen) kas arri Sahnu bissaps
 bij, abbas sawas bissapa teefas un semmes,
 Dunsku Kehnina brahkan, prohti Dstemes Leel-
 kungam, ar wahrdu Magnus. Tas pats
 fapirke tapat par naudu wehl zittus leelus sem-
 mes gabbalus, pillis un muischas no brunninee-
 keem un zitteem kungeem, arridsan wissu Dahnu-
 pilles bissapa semni lihds, un gribbeja labpraht
 par Widsemmes Kehninu buht. Bet tas
 zaur to sew pascham padarrija it sühru gruh-
 turti, un ahtri winsch isputte ar wissu Kehnina
 wahrdu un gohdu. Winna gaspaschas turwais
 raddineeks, Zahrs Jhwan II., bij winnam pats
 gruhkais prettineeks. Widsemmes kehnelinsch
 Magnus mahjoja Zehses. Kad nu Jhwans
 breefnigä karrä weenu Widsemmes pilli pehz oh-
 tras ar warru panehme, un wissur pahrleeku
 bahrgi rahdjahs, neschehligi sohbidams, tad arri
 fashuttis nahze Zehses pilli apsehдинаht. Ja
 nu kehnilinsch Magnus negribbeja tahdu paschu
 breefnas gallu dabbuht, kà zitti leelkungi kas bij
 prettin turrejuschees, tad jaw bij ar labbu salihgt,
 un schehlastibu luhgtees. Winsch suhtija tapehz
 diwi no saweem rumnas-kungeem us Jhwana leh-
 geri kam bij to darriht, un winna weeta peeluhg-
 tees. Ne ka! Saschuttis Jhwans tohs aisdsunne
 ar pahtagu atpakkal, pawehledams: lai Magnus
 pats nahsoht, pee winna schehlastibu luhgtees.
 Gan gruhiti, bet ko bij darriht? spehka tam ne
 bij ar ko prettin turretees. Tad pawaddihts no
 25 firdsineekeem winsch dewahs us Kreewu-
 lehgeri, mettahs zellös preeksch sawu raddineeku,
 to gauschi luhgdams. Tas notikke 1577. Nu
 ir pascham nifnam Jhwanam firds faplakke, to
 redsejis! winsch nokahpe no sirga, un patlabban
 jaw gribbeja winnam peedoht, kad itt par ne-
 laimi schahwens kahds sprahge no Zehses muh-
 reem, un lohde spehre garram, it turwu klacht
 pee pascha Jhwana. Nu schis tikpat nifns kà
 papreeksch. Tuda liffe winsch nabbagu Keh-
 ninu gruhitã zettumã mest, waddija to wissur kà
 zettumneeku ar sewin lihds, kanehr Widsemmi poh-
 stija schinni karrä; gan pehzak winnu atkal palai-

de us brishwahn kahjahm, Lehrpatã nahzis, bet
 papreeksch Magnus bija peefohliht maksabt
 40,000 ohrtes strahpes naudu. Rabbi kà tam
 pehz leelahm bailehm un ilgahm mohkahm, wehl
 palikke no wissas Kehnina walsis, sawa masa
 Piltene pee mums Kursemne, furp tas steig-
 damees aisgahje 1578 un fur tas sawu wezzumu
 labbã meera pawaddija un tanni 15. Merz deenã
 1583 nomirre. Tad nu Winchhausen bij beid-
 samais Kursemmes bissaps, fur pa wis-
 sam 15 bissapi bijuschi. — Wehl schlihrabs
 wissa Jggauu semme un padewahs pagallam
 Eweedru Kehninam Serikam XIVtam 1561
 un atfazijahs gluschi no brunnineeku walsis, ka
 rohkã schi semme bij 214 gaddus bijusi. Wis-
 fas schahs leetas fahpeja gan lohti Gottardam
 Kettleram, brunnineeku meistera kungam; bet ko
 warreja darriht! tam spehka ne bij nowehrst
 schahdas leelas schahdes un nestundes; bet pared-
 sedams it skaidri, ka nu brunnineeku buhschana
 un walsis pagallam buhs, tas us to ween doh-
 maja, ar gohdu pats isgla hbtrees schahdã ne-
 laine; un to gudrs wihrs buhdams it pareisi
 isdarrija, kà taggad teifschu.

Jaw 1560 bij winsch sawu padohmu isteiz-
 zis, saweem beedreem teem zitteem brunnineeku-
 karrã waldneekeem un Kungeem, ka winsch
 gribsoht (ja ne fur paligu ne dabhuhs) Pohlu
 Kehninam padohtees, fwehtã laulibã dohtees, un
 Widsemni no Pohlu Kehnina dabbuht un usnent
 kà ihstis laizigs waldneeks un Leelkungs appaksch
 Kehnina wirsrohzihas, ittin kà Pruhschu augstis
 meisteris bij darrijis *). Kad nu Jggauu semme
 bij panemta, un tik leeli semmes gabbali jaw zit-
 teem Kungeem klausija, un fajukschana, truh-
 kums, un bespehziba jo deenas augumã auge,
 tad arri tee zitti brunnineeki ar ween wairak us
 Kettlera, sawa meistera pussi padewahs, un arri
 gribbeja pagallam nolikt sawas brunnineeku dreh-
 bes, un atfazitees wisseem brunnineeku lif-
 kumeem un buhschanai, un sawas semmes, pil-
 lis un muischas par sawu ihpaschumu un par
 dsintu naturrecht, kà zitti laizigi Kungi no muisch-
 neeku .kahrtas. (Turplikam wairak.)

*) rauges Latw. Abw. Nr. 26 f. g.

Wezzam zeenigam Zilbes kungam.

Masâ Dekschu zeemâ,
tai 3otâ Augusta deenâ 1831.

Zeenigs kungs,
Wissſchehligais tehws!

Wehl Zuhf leelu mihlestibu, Zuhf laipnigu tehwa prahtu, ar ko Zuhſ, zeenigs kungs, preeksch pahru gaddeem, manni lohti eepreezejeet, atzerohs; Zums farwu pasemnigu pateizibu nest, allasch wehlejohs. Za preeziga apſinnaschana, Zuhſu schehlastiba manni sebs un wadda, Zuhſ mannas laimes preezajeetees, ar weenu eeksch mannim gaischa paliffe, manni us labbu muddinaja, manni spehzigu us labbu wedde. Zuhſu augſtkirdiba, manna zeeniga Zihraues funga leela mihlestiba, manni labdarritaji Dunnalkê un Dſehrwê, mans mihls tehws, mahzitajs un pirmais glahbejs! Zuhſu schehlastiba manni weddihs us to zellu ſkaidras atſihſchanas ta labba, manni ſſiprinahs strahdaschanâ preeksch brahtu labklahſchanas, augſtâ zeeniſchanâ ta ſwehta wal-dineeka, peenemſchanâ garrigôs preekôs un ta Zuhſ ſchohs mannus preekus ſchihſ dſihwibas, tur ohtrapuff' kappâ par muhſchigu lihgf-mibu pahabwehtifſeet — tur, fur Zums Mih-keem gaischakâ wallodâ ſlawu dohschu. —

No jauna par manni gahdoht, Zuhſ Zihrauwâs zeenigam mahzitajam, ſchehligi eſſat paligâ nahkufchi, ko es ſawa mihla tehwa, drauga un gahdataja pehdigâ dahrgâ grahamatinâ preezigs laſſiju. Echi augſta ſinna mannu firdi ar jauneem ſpehkeem, ar ſwehtahm apneemſchanahm pildija, mannas pateizibas prett Zuhſu ſchehlastibu, Zuhſu tehwa prahtu preeksch mannas labklahſchanas lohti wairoja. — Zuhſu ſchehliga gahdaschana preeksch mannim arri mannus brahtus aplaimohs; jo es zerreju, es wehlu, es Deewu luhdsu, ka arri winni ſcho leelu ſwehtibu bawditu, kurras es preezajohs, ka arri winni mahzitohs, ſewi, ſawus likkumus, Deewu un to muhſchibu zittâ dſihwoſchanâ ſkaidraki atſiht. — Man aſſaras birſt, kad apdohmaju; dasch no teem mannejeem grehtôs dſihwo, eebildedams:

„Deews ta muhſchiga mihlestiba mannas wainas ne ſtrahpehs.“ Woi tad Deewa mihlestiba irr bes taifnibas? Dauds dohina: „ko lihds, kad arri no launa zetta atlaistohs, Deews mannus grehtus tomehr ne peedohs.“ Woi tad Deewa taifniba bes mihlestibas? Dasch mulktis trihz un drebb preeksch leelahm wehtrahm, preeksch bahrgem pehrkoneem; irr Deewa wiſſſpehzigu bes ſchehlastibas? Za kluffa palauschana Deewa prahtâ, uſtizzigâ strahdaschanâ, us ko gan zilweki dauds ne manna, bet ko Deews redj un ſwehti, tahdeem narw paſihſtama. Tomehr ſawus grehtus arween wairak atſiht, tikkuſchi ſawus likkumus peepildiht, mihlestibâ, taifnibâ strahdaht, dſihtees, arween tam Muhſchigam lihdsigaki tapt, ta s irr zilweka nolikkums. Tas augſtakais, ko mehſ atſiht warram, irr Deews — ta ſwehtaka juſchana muhſu dwehſeles — preeks eeksch winna, mihlestiba, uſtizzigâ prett winnu; jo kas Deewu atſihſ, peepildihs ſawus likkumus un kas ſawus likkumus peepildihs, muhſchigi laimigs taps. — Teesſham, tas ne buhtu tahda leela leeta, pulku, leelu pulku zilweku, ſchê laizigi un tur muhſchigi laime weſt, mihlestibu, preezibu, ſweht'bu ſawâ turwumâ dehſiht — Biſbele muhſu rohkas, ta paſaules dabba apkahrt mums, kas abbi pee atſihſchanas ta Wiſſſpehzigu wedd, to muhſchigu ne beidsami ſluddina. — Skohlas, ſkohlas tik wajadſigas, fur behrni gohdâ, mihlestibâ, ſkaidrâ Deewa atſihſchanâ, bihjaſchonâ audſeti tohp un ſwehtiba ſeedehs wiſſas mallâs. Kaut jelle katrai tehwa firdi, katrai waldischanai ſchis leels truhkums muhſu mihlas tehwasemmes gaischi rahditohs, tas labbums, kas zaur to ſuddis, paſihſtams taptu. — Kurſemme! Kurſemme! tu manna tehwa ſemme, tu man dahrgaka pahr wiſſahm! klaufees mannas gruhſas nopuhtas! Lawſ meers, tawa ſwehtiba mannu firdi behdina. — Klaufees mannas dwehſeles ſaldakas wehleſchanas, gahda par ſkohlahm! —

Peedohdeet, zeenigs, ſchehligs tehws, ka es Zuhſ tik ilgi uſkawejs; peedohdeet, ka es ſawam prahtam tik dauds klaufijs, ka es ſawu pasemnigu pateizibu Zums nest, eedrohſchinajees.

Lai Deew's Juh's pasarga preeksch wiffahm beh-
dahm, lai Deew's Juh's spehzina schös bailu lai-
fös. Ruhsham, zeenigs kungs, schehligs tehws,
Juhfu paklaufigs un pateizigs
Andreas Bergmann.

Teefas flubdinafchanas.

Us pawehleschanu tahs Keiseriffas Gohdibas,
ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Walst's 2c. 2c. 2c.,
tohp wiffi tee, kam fahbas taisnas prassichanas pee
ta nomirruscha Wahrbeles fainneeka Vultu Jahna buh-
tu, aizinati, lihds 5tu Dezembera f. g. pee schihs pa-
gasta teefas peeteiktees.

Wahrbeles pagasta teefa 16tä Dktobera 1831. I
(L. S. W.) F. Grikmallei, pagasta wezzakais.
(Nr. 168.) Kühn, pagasta teefas ffrihweris.

Us pawehleschanu tahs Keiseriffas Gohdibas,
ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Walst's 2c. 2c. 2c.,
tohp no Wahrbeles pagasta teefas wiffi parradubeweji
ta nomirruscha Kahlesmuischas fainneeka Uhschu An-
dreija, kam kautkahbas prassichanas buhtu, scheid us-
aizinati, lihds 12tu Dezembera f. g. pee schihs pagasta
teefas peeteiktees, jo pehz schi nolikta termina neweens
ne taps wairs ar sawahm prassichanahm peenemts un
klaufihts.

Wahrbeles pagasta teefa 16tä Dktobera 1831. I
(L. S. W.) F. Grikmallei, pagasta wezzakais.
(Nr. 169.) Kühn, pagasta teefas ffrihweris.

Us pawehleschanu tahs Keiseriffas Gohdibas,
ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Walst's 2c. 2c. 2c.,
no Wahrbeles pagasta teefas wiffi, kam pee tahm atlik-
kuschahm mantahm ta nomirruscha Nihseeres fainnee-
ka Rohnu Behrtula dalliba irr, scheid tohp usfaukti,
un no teefas aizinati, ka teem buhs, ja ne gribb sa-
was teefas faudeht, diwju mehneschu starpâ, prohti
lihds 16tu Dezembera f. g. kas par to weenigu un is-
flehgschanas terminu nolikts tappis, ar tahm waijadsi-
gahm parahdischanahm peederriga wihse scheid peeteik-
tees, ar to pamahzifchanu, ka tee, kas ne afuahls,
wairs ne taps peenemti un bsirdeti.

Wahrbeles pagasta teefa 16tä Dktobera 1831. I
(L. S. W.) F. Grikmallei, pagasta wezzakais.
(Nr. 170.) Kühn, pagasta teefas ffrihweris.

Dsimtu Garroschu muischâ tanni 16tä Dktobera f. g.
irr weens apfeglohts bruhns sirgs ar gaischahm kreh-
pehm, peeklihdis. Tas, kam schis sirgs peederr,
lai tschetru neddelu starpâ no appaktschraftitas deenas,
scho prett atlihdsinaschanu tahs usturrefchanas makfas,
prettim nemm, jo pehz schi termina schis sirgs pagasta
lahdei par labbu pahrdohst's taps.

Garroschu muischas pagasta teefa tanni 21mä Dkto-
bera mehnescha deenâ 1831. 2

(S. W.) ††† Muischemneef Zehkab, pagasta
wezzakais.

(Nr. 47.) Fr. Leonh. Uterhuff, pagasta teefas
ffrihweris.

* * *

Pehz Kursemmes kambara waldischanas teefas spree-
duma scheidan tohp flubdinahst's, ka ta Dohbeles sub-
malla no nahfoscheem Jahneem us weenu gabdu us
renti irr dabbujama. Kam patikschana irraid, warr
ar peenahkamahm galwoschanahm pee Dohbeles pa-
gasta teefas tai 4tä Dezembera deenâ schi gabda, sawu
pirmu wairsfohlischanu, un us to 2tru Uwirita nah-
foscha gabda, pee Kursemmes kambara waldischanas
teefas to beidsamnu sohlischanu peenest.

Dohbeles pagasta teefa 31mä Dktobera 1831. 3
C. Blumfeldt, pagasta wezzakais.
(Nr. 415.) L. W. Ewert, pagasta teefas ffrih-
weris.

Zittas flubdinafchanas.

No Jahneem 1832 ta Uisputtes pils uhbens sub-
malla, ne tahl no Uisputtes pilssehtas us wairak gad-
deem us renti irr isfohlisjama. Par to plaschafi warr
nerunnahst ar Uisputtes pils muischas waldischanu.

Uisputte 20tä Dktobera 1831. 2

* * *

Kad ta wehrpschana to Naubischi darbu-meitu us
nohnu isdohdama irr, un tas terminhs pehz tam us
to 14tu Nowembera f. g. pee Dohbeles pagasta teefas
nolikts tappis, tad tohp ikkatriis, kas scho wehrpscha-
nu us nohnu nemt gribb, zaur scho usfaukt's, tai
minnetâ deenai pee Dohbeles pagasta teefas peeteik-
tees, un sawu sohlischanu un pahrsfohlischanu sinnamu
darrist. Klachtaku sinnu pehz tam warr ikdeenâs dab-
buht pee Naubischi muischas waldischanas.

Naubischi muischâ tanni 31mä Dktobera 1831.
Ferdinand Linde, administrators.

St zu drucken erlaubt.

Im Namen der Civiloberverwaltung der Ostseeprovinzen: F. D. Braunschweig, Censor.

No. 514.